

Bilaga 3 – Granskningsutlåtande samt Länsstyrelsen granskningsyttrande

Del av det tematiska tillägget, Kust och skärgård för Österåkers kommun 2040

Sammanfattning

Förslaget till tematiskt tillägg till översiktsplan 2040 för Österåkers kommun ställdes ut för granskning 17 januari till 17 mars 2022. Det tematiska tillägget ska tillsammans med översiktsplanen möjliggöra en hållbar utveckling av Österåkers kommun till 2040. I detta granskningsutlåtande sammanfattas och kommenteras de synpunkter som inkom till samhällsbyggnadsförvaltningen under granskningsperioden.

Flera av de synpunkter som inkom är av en generell karaktär och gäller till exempel övergripande ändringar eller förtydligande i det tematiska tillägget. Andra yttranden är mer specifika till sin karaktär och handlar om konkreta teman eller platser längs fastlandets kust och skärgården. Vidare är en del av förslagen och synpunkterna inte inom ramen för det tematiska tilläggets avgränsning eller innehåll. Dessa synpunkter kan dock komma att spela en viktig roll i kommunens vidare arbete.

Kommunen bedömer att förslaget till tematiskt tillägg till översiktsplanen tas emot väl på många sätt utifrån inkomna synpunkter. Utveckling av lokala knutpunkter, transportsamband och de marina näringarna lyfts som positivt. Kommunen ser att det

finns en viss oro kopplat till utvecklingen av det rörliga friluftslivet och en eventuell påverkan på privata fastighetsägare och natur- och jordbruksverksamheter bland annat.

Länsstyrelsen efterfrågar bland att kommunen tydliggör hur riksintresset för kulturmiljövården för Roslags-Kulla avses tillgodose, samt tydliggör hur kommunen avser att hantera frågan om riskutsatta områden kopplat till geoteknik och översvämning. Vidare efterfrågar de tillägg i planeringsunderlaget och förbättrad läsbarhet i några av kartorna.

De synpunkter som inkom under granskningen sammanfattas och kommenteras i detta granskningsutlåtande. Ett flertal synpunkter har lett till bearbetningar av text- och kartmaterial.

På följande sida sammanfattas de större ändringarna som gjorts i planförslaget efter granskning.

Ett stort tack till alla som har deltagit i framtagandet av det tematiska tillägget och lämnat synpunkter under den tidiga dialogen, samråd och granskning!

Utvecklade plankartor:

- Mindre revidering av ytan för bebyggelse mindre tät på Ingmarsö för att bättre anpassas till befintliga naturvärden.
- Grönstråken har justerats så att de har samma sträckning som utpekade grönstråk i översiktsplanen.
- Ändringar av redaktionell karaktär.

Utvecklade övriga kartor:

- Grannkommuners närliggande kuststräckor, kärnöar och övriga öar har synliggjorts i kartan Transport och mobilitet för att synliggöra kopplingar och närhet till dessa.
- Befintliga bryggor som saknades i kartan Transport och mobilitet har lagts till.
- Kartan Klimat, risk, sårbarhet och hälsa har delats upp i två kartor med hänsyn till mängden information och läsbarheten - Klimatanpassning och Hälsa, risk och sårbarhet.
- Befintliga riskobjekt som saknades i kartan Hälsa, risk och sårbarhet har lagts till.
- En ny karta har tillkommit som visar naturvärdesinventeringen för Ingmarsö.
- Ändringar av redaktionell karaktär.

Utvecklade texter:

- Omfattningen av bebyggelseutvecklingen inom planen har förtydligats.
- Exempel på frågor som kommunen med fördel kan samverka kring med grannkommunerna har tillkommit.
- Mer underlag i bilaga 2, planeringsunderlaget, har tillkommit.
- Hänvisar till kommunens nya ställningstaganden för planprogrammet för Östanå, tidigare kallat aktualitetsprövning i äldre versioner.
- En ny skrivning har tillkommit i beskrivningen av Utredningsområde friluftsliv.
- Övergripande skrivningar kopplade till hantering av olyckor har tillkommit.
- Ändringar av redaktionell karaktär.

Innehåll

1. Inledning	5	2.3 Kommuner	14
1.1 Tidigare beslut	5	2.3.1 Norrtälje kommun	14
1.2 Beskrivning av granskningsprocessen	5	2.3.2 Vaxholms stad	15
2. Granskningsyttranden	6	2.3.3 Vallentuna kommun	17
2.1.1 Länsstyrelsen i Stockholms län (LST)	6	2.4 Föreningar, organisationer och företag	17
2.1.2 Statens geologiska institut (SGI)	9	2.4.4 Naturskyddsföreningen Österåker (NFÖ)	17
2.1.3 Sjöfartsverket	9	2.4.5 Svinninge Marina	18
2.1.4 Försvarsmakten	10	2.5 Privatpersoner	20
2.1.5 Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall)	10		
2.1.6 Trafikverket	10		
2.2 Regionala aktörer	10		
2.2.1 Region Stockholm, tillväxt- och regionplanenämnden	10		
2.2.2 Norrvatten	13		
2.2.3 Storstockholms Brandförsvär (SSBF)	13		

I. Inledning

Det tematiska tillägget är en strategisk plan som tillsammans med kommunens antagna översiktsplan beskriver kommunens avsikter i fråga om exempelvis mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling, riksintressen och allmänna intressen i övrigt.

Granskning av förslaget till tematiskt tillägg pågick mellan den 17 januari och 17 mars 2022. Detta granskningsutlåtande är en bilaga till förslaget till tematiskt tillägg till översiktsplan för Österåkers kommun 2040 och redovisar de synpunkter som inkom till samhällsbyggnadsförvaltningen under granskningsperioden.

Inkomna yttranden från remissinstanser, föreningar och organisationer samt företag och privatpersoner redovisas och kommenteras i detta granskningsutlåtande. Yttranden som inkom från privatpersoner har sammanfattas och ordnats i teman i linje med planeringsstrategierna i det tematiska tillägget.

Samtliga yttranden finns i sin helhet i kommunens diarium och är offentliga handlingar.

I.1 Tidigare beslut

I samband med framtagandet av Österåkers kommuns översiktsplan 2040 fattades beslut (KS §11:08, 2017) om att ta fram ett tematiskt tillägg

till översiktsplanen som fokuserar på kust- och skärgårdsfrågor.

Våren 2019 genomfördes en tidig dialog i syfte att samla in önskemål och idéer inför kommande arbete med det tematiska tillägget till översiktsplanen. Efter den tidiga dialogen påbörjades arbetet med att ta fram ett förslag till tematiskt tillägg.

Beslut om samråd togs av Kommunstyrelsen den 11 januari 2021 (KS §1:28, 2021) och hölls mellan den 20 februari till och med 18 april 2021.

Beslut om att ställa ut det reviderade förslaget för granskning togs av Kommunstyrelsen den 10 januari 2022 (KS § 1:3, 2022). Granskning av förslaget pågick mellan den 17 januari och 17 mars 2022.

I.2 Beskrivning av granskningsprocessen

Det tematiska tillägget var utställt för granskning under perioden 17 januari till och med 17 mars 2022. Under denna period gavs allmänheten möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på förslaget via e-post, brev och via ett formulär på kommunens hemsida. Tjänstepersoner på kommunen har varit tillgängliga för att besvara frågor via telefon och mejl, både innan, under och efter granskningsperioden.

Kommuninvånare, föreningar, organisationer, andra kommuner samt regionala och statliga instanser, inkom med yttranden. Sammanlagt fick kommunen in drygt 20 skriftliga yttranden.

Information om granskningen har anslagits i lokal-tidningar, samt på kommunens hemsida och sociala medier. Information om granskning av förslaget har även skickats ut till olika remissinstanser.

Handlingar samt information om pågående granskning har varit utställda i kommunens bibliotek i Åkersberga, på Ljusterö och på Ingmarsö, samt i kommunens reception i Alceahuset i Åkersberga. Vidare har samtliga handlingar och information om granskningen varit tillgängliga på kommunens hemsida.

Interna grupper, såsom förvaltningar, politiska partier och tjänstepersoner, har fått information om pågående granskning. Dialog med dessa har förts inför såväl samråd som granskning.

Det tematiska tillägget har presenterats vid ett flertal tillfällen under granskningen, såväl internt inom kommunen, som för externa grupper; marina näringslivet, kommunala pensionärsrådet och kommunala tillgänglighetsrådet.

2. Granskningsyttranden

2.1 Statliga aktörer

2.1.1 Länsstyrelsen i Stockholms län (LST)

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen bedömer att riksintresset för kulturmiljövården, Roslags-Kulla, inte är tillgodosett.

För Roslags-Kulla, Östanå och Wira finns ett antaget planprogram som Länsstyrelsen bedömt riskerar att påtaglig skada riksintresset (Länsstyrelsens dnr 402-2010-8758, daterat 9 juni 2011). I det tematiska tillägget till översiktsplanen hänvisar kommunen till en aktualitetsprövning av planprogrammet. Kommunen bedömer att de ändringar som gjorts i det aktualitetsprövade planprogrammet innebär att den föreslagna utvecklingen i området inte längre ger upphov till påtaglig skada på riksintresset. Det aktualitetsprövade planprogrammet har inte kommunicerats med Länsstyrelsen och den föreslagna bebyggelseutvecklingen har inte heller inarbetats i det tematiska tillägget. Länsstyrelsen har därför inte bedömt det nya förslagets påverkan på riksintresset. Det finns inte några bestämmelser i plan- och

bygglagen som relaterar till aktualitetsprövning av planprogram. Ett program är inte bindande vid en eventuell detaljplanering. Länsstyrelsen anser att det inte är tillräckligt att hänvisa till det aktualitetsprövade planprogrammet för att riksintresset ska betraktas som tillgodosett i det tematiska tillägget till översiktsplanen.

Kommentar:

Den föreslagna bebyggelseutvecklingen har inarbetats i förslaget där hänsyn tas till riksintresset för kulturmiljövården. Till skillnad från översiktsplanen tar det tematiska tillägget hänsyn till kommunens nya ställningstaganden som gjordes för planprogrammet för Roslags-Kulla, Östanå och Wira år 2019 för att tillgodose Länsstyrelsens yttranden på översiktsplanen. Av kommunens nya ställningstaganden framgår att områden för utveckling som inte bedöms vara förenliga med riksintressets bestämmelser har tagits bort och det tematiska tillägget pekar därav enbart ut mindre ytor för bebyggelse mindre tät till skillnad mot översiktsplanen som pekar ut en större sammanhängande yta.

Kommunen har efter inkommet yttrande skickat över planprogrammet med tillhörande ställningstaganden till Länsstyrelsen, enligt överrensommelse.

Riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken

De östra stränderna i viken där Åsättra replipunkt ligger omfattas av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Naturbetesmarken på Holmsudden är särskilt utpekad i riksintressets värdebeskrivning på grund av naturvärdena på platsen. Den mest östligt belägna befintliga småbåtsbryggan ligger i anslutning till strandängen i riksintresset och Länsstyrelsen bedömer att det inte är möjligt med ytterligare expansion öster ut utan att riskera påtaglig skada på riksintresset.

Kommentar:

Kommunen avser inte att expandera befintliga bryggor eller ta nya ytor i anspråk. Kommunen avser möjliggöra ökad framkomlighet för båttrafik genom åtgärder som inte har en påverkan på riksintresset för naturvården.

Riksintresse kust och skärgård enligt 4 kap. 1, 2 och 4 §§ miljöbalken

Österåker kommuns kustområde och skärgård är i sin helhet av riksintresse enligt särskilda hushållningsbestämmelser i 4 kap. 1, 2 och 4 §§ MB. Bestämmelserna i miljöbalken innebär inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet enligt 4 kap. 1 § andra stycket MB.

Det tematiska tillägget inkluderar en tätare bebyggelsestruktur vid de lokala knutpunkterna Mellansjö och Linanäs vilka ligger inom de av SCB identifierade statistiska tätorterna Laggarsvik och Linanäs samt Nolsjö, Mellansjö, Åsättra och Lervikstorp. Kommunen föreslår också en utveckling av bebyggelsestrukturen i områden som inte ligger inom eller i anslutning till en tätort. Det framgår av det tematiska tillägget att kommunen avser att i hög utsträckning begränsa ny bebyggelse till platser med större befintliga bostadsområden och att hänsyn ska tas till platsens natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen stödjer detta ställningstagande men vill framhålla att det inte är möjligt att med befintligt underlag bedöma den tillkommande bebyggelsens påverkan på riksintresset fullt ut och att detta därför behöver hanteras i efterföljande planering.

Kommentar: Noterat.

Åsättra replipunkt

Kommunen avser att utveckla Åsättras funktion som replipunkt för att stödja ett mer funktionellt och effektivt resande i skärgården. Bland annat föreslår kommunen att bryggan ska utvecklas för att skapa en bättre fungerande bytesplats mellan olika transportslag, väganslutningen till bryggan ska ses över och fler parkeringsplatser och laddningsmöjligheter ska tillskapas. Kommunen önskar också se högre turtäthet och en strategi för hantering av vintertrafik ska tas fram. Vidare nämner kommunen möjligheten att utveckla marin verksamhet i området.

Länsstyrelsen konstaterar att området omfattas av riksintresset kust och skärgård enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken. Åsättra är dock en del av tätorten Nolsjö, Mellansjö, Åsättra och Lervikstorp. Det indikerar att utvecklingen kan omfattas av undantaget gällande utveckling av befintliga tätorter. Vidare ska bestämmelserna gällande riksintresset inte hindra utvecklingen av det lokala näringslivet. Länsstyrelsen vill ändå lyfta att på grund av de naturliga förutsättningarna på platsen riskerar vidareutvecklingen av replipunkten, som nämnts ovan, att få negativa konsekvenser för vattenmiljön i Gälnan genom den kraftiga grumling som större, mer motorstarka fartyg orsakar när de måste navigera i en grund, trång hamn. Dessa konsekvenser bör så långt möjligt begränsas. I det fall kommunen går vidare med en utveckling i området som inte kan anses omfattas av undantaget i 4 kap. 1 § andra stycket MB behöver

konsekvenserna för vattenmiljön beaktas i bedömningen av påverkan på riksintresset.

Kommentar: Noterat.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen informerar kommunen om att från och med den 22 december 2021 gäller nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster varför vissa uppgifter i planen kan vara inaktuella. En skillnad mot tidigare är att miljö kvalitetsnormen nu kan skilja sig åt mellan olika kvalitetsfaktorer för samma vattenförekomst. Det möjliggör att de kvalitetsfaktorer som är svåra att förbättra till det ursprungliga måläret (2015) kan medges en tidsfrist eller få mindre stränga krav. Länsstyrelser lyfter att kommunen bör uppdatera informationen i översiktsplanen så att den överensstämmer med de nya miljö kvalitetsnormerna för de berörda vattenförekomsterna.

Kommentar:

Informationen om kvalitetskraven för vattenförekomsterna har uppdaterats i det tematiska tillägget till översiktsplanen. Kommunen kommer att se över behovet av att även uppdatera informationen i översiktsplanen i samband med framtagandet av planeringsstrategin under nästa mandatperiod.

Buller

Sedan samrådsskedet har det tematiska tillägget kompletterats med information om buller från sjöfart på flera ställen. Dock saknas denna information i beskrivningen av bullerpåverkan på sida 92. Länsstyrelsen anser att det av texten bör framgå att det också kan finnas behov av bullerutredningar vid farleder och trafikerade vattenområden.

Kommentar:

Information om att bullerutredningar kan komma att behöva tas fram har lagts till i sammanfattningen av hållbarhets- och konsekvensbeskrivningen i det tematiska tillägget, samt i bilaga 1.

Förorenad mark och MKN vatten

Länsstyrelsen lyfter att det framgår av det tematiska tillägget att kommunen ska ta hänsyn till hanteringen av markföroreningar vid utveckling och att en bedömning ska göras av risken för markföroreningar innan exploatering. Länsstyrelsen stödjer detta ställningstagande eftersom det finns flera platser inom planområdet där exploatering kan innebära risk för spridning av markföroreningar samt risker för människors hälsa, vilket behöver beaktas i den efterföljande planeringen. Här vill Länsstyrelsen belysa vikten av en väl fungerande dagvattenhantering för att hantera risker kopplade till markföroreningar. Länsstyrelsen anser att det också är viktigt att kommunen beaktar

hur en exploatering eller förändrad markanvändning i områden där det förekommer föroreningar i mark och grundvatten kan påverka möjligheten att följa MKN för vatten.

Bilaga 3 (Planeringsunderlag) bör kompletteras med hänvisning till Länsstyrelsens EBH-stöd (databas med information om misstänkt förorenade områden).

Kommentar:

Planeringsunderlaget i bilaga 3 har kompletterats med en hänvisning till Länsstyrelsens EBH-stöd.

Geotekniska risker och översvämningrisk

Kommunen anger i det tematiska tillägget att ny bebyggelse i första hand ska undvikas på mark som anses olämplig med hänsyn till översvämningar, ras, skred och erosion. Länsstyrelsen påpekar att knutpunkterna Linanäs och Ingmarsö dock ligger inom riskutsatta områden avseende både geotekniska risker och översvämningrisker. Det framgår inte av det tematiska tillägget hur kommunen avser att hantera detta och Länsstyrelsen anser därför att det tematiska tillägget inte ger tillräckligt stöd till efterföljande planering gällande utveckling i dessa områden.

Kommunen har sedan samrådsskedet kompletterat intressekartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet med en redovisning av vilka områden som kan påverkas av Länsstyrelsens rekommendation om

lägsta grundläggningsnivå på 2,7 m (RH2000). Presenterad karta innehåller mycket information med låg upplösning vilket gör det svårt att identifiera vilka områden som kan påverkas av rekommendationen. Länsstyrelsen anser att kommunen bör se över läsbarheten i intressekartan inför antagandet, för att underlätta användningen av det tematiska tillägget. Länsstyrelsen saknar även en redovisning av lågpunkter, alternativt en redovisning av hur ett skyfall skulle påverka planområdet.

Kommentar:

I både översiktsplanen och det tematiska tillägget framgår att ett planprogram föreslås tas fram för Linanäs/Laggarvik. Kommunen avser att ta fram strategier för klimatanpassning och klimatrisker i samband med det arbetet. För Ingmarsö ser inte kommunen samma behov av strategier, utan kommer utreda varje enkelt fall. Vidare har kommunen en antagen klimatanpassningsplan där bland annat frågan om översvämningrisken lyfts.

Kommunen har i dagsläget inga framtagna kartor som redovisar lågpunkter eller skyfall inom planområdet men ser ett behov av att ta fram skyfallskarteringar för Ljusterö och Ingmarsö inför framtida utveckling. Kommunen tar alltid hänsyn till dessa frågor i samband med detaljplanering, förhandsbesked och bygglovsansökan.

Intressekartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet

har inför antagande delats upp i två kartor för att förbättra läsbarheten. Det pågår ett digitaliseringsarbete inom kommunen som på sikt kan innebära att även strategiska planer kommer tas fram i digitalt format med tillhörande kartor som går att zooma och förflytta sig i, vilket ytterligare skulle öka läsbarheten.

Farligt gods och farlig verksamhet

Länsstyrelsen noterar att de sjömackar som redovisas i intressekartan för klimat, hälsa, risk och sårbarhet inte stämmer med Länsstyrelsens underlag. Exempelvis finns macken vid Ljusterö färjeläge inte med i intressekartan. Kommunen behöver se över kartan och säkerställa att underlaget är korrekt avseende riskkällorna.

Kommentar:

Sjömacken på Husarö och drivmedelsstationen vid Ljusterö färjeläge har tillkommit i kartan.

2.1.2 Statens geotekniska institut (SGI)

De synpunkter som SGI hade i samrådsskedet har omhändertagits i planen. SGI har inga ytterligare synpunkter.

Kommentar: Noterat.

2.1.3 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket har som vid tidigare samråd inga invändningar mot det tematiska tillägget och planerna förutsatt att inga inskränkningar sker gällande tillgängligheten, framkomligheten och sjösäkerheten för sjöfarten i de allmänna och riksintresseklassade farlederna.

Sjöfartsverket påpekar att inga åtgärder bör vidtas, eller restriktioner införas, i farleder och vattenområden som förändrar eller begränsar sjötrafikens framkomlighet, möjlighet till säker manövrering och sjösäkerhet.

Sjöfartsverket påpekar att det av underlaget framgår att kommunens intention är att fortsatt tillgodose riksintresse för sjöfart i Furusunds- och Husaröleden. Kommunen avser också verka för minskad påverkan av erosion i Furusundsleden genom minskad trafik och lägre hastigheter. Sjöfartsverket noterar kommunens ståndpunkt, men anser fortfarande att det finns ett motsatsförhållande mellan att tillgodose riksintresse för sjöfart för Furusundsleden med dess sjötrafik och att verka för minskad trafik samt lägre hastigheter.

Sjöfartsverket noterar också att Länsstyrelsen anser att så länge den markanvändning som föreslås i planförslaget inte leder till krav på restriktioner, som exempelvis hastighetsbegränsning, av miljö- och

hälsoskyddsskäl så kan riksintresset anses vara tillgodosett.

Sjöfartsverket vill understryka vikten av att planering av anläggning vid och i vattenområden sker i samråd med Sjöfartsverket innan anmälan görs till länsstyrelsen eller tillstånd söks hos i mark- och miljödomstolen.

Därtill vill Sjöfartsverket också påtala att rekreativa områden, utredningsområde friluftsliv och naturskydd, exempelvis naturreservat och Natura 2000-områden vid och i trafikerade vattenområden och farleder inte får förhindra nyetableringar och underhåll av sjösäkerhetsanordningar samt underhåll av objekt utpekade som riksintresse för sjöfarten och andra objekt väsentliga för sjöfarten.

Sjöfartsverket vill understryka att bad och badanläggningar invid eller i direkt anslutning till farleder och vattenområden med mycket sjötrafik ska undvikas eller begränsas eftersom det kan utgöra en säkerhetsrisk, i synnerhet för eventuella personer som vistas där, samt att det också kan begränsa fartygens möjlighet till säker manövrering.

Kommentar:

Det tematiska tillägget syftar till att föreslå en utveckling som kan bidra till hållbara livsmiljöer. Det innebär bland annat att infrastrukturen behöver utvecklas

ihop med natur- och kulturvärden samtidigt som hänsyn tas till klimatanpassning, hälsa och risker. Kommunen avser verka för minskad erosion. Hänsyn måste tas till påverkan på enskilda fastighetsägare och miljön som kan drabbas av erosionskador.

Kommunen har inte själva rådighet över frågan om minskad trafik och lägre hastigheter men tydliggör i planförslaget var kommunen står i frågan med hänsyn till de konsekvenser som kan uppstå. Kommunen vill dock tydliggöra att det strävas efter en balans mellan riksintressets utveckling och dess påverkan på den lokala skärgårdsmiljön.

Kommunen pekar inte ut några badplatser intill farleder eller områden med mycket sjötrafik.

2.1.4 Försvarmakten

Försvarmakten har inga ytterligare synpunkter men vill betona vikten av att exempelvis kommande planer, lov och tillståndsärenden remitteras Försvarmakten enligt vad som framgår i senaste beslut om riksintresseanspråk för totalförsvarets militära del. Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess som inte kan redovisas öppet på en karta.

Kommentar:

Noterat. I avsnittet *Riksintressen* framgår att samtliga projekt med höga byggnader eller anläggningar ska

skickas på remiss till Försvarmakten med hänsyn till riksintressen som omfattas av sekretess.

2.1.5 Vattenfall Eldistribution AB

Vattenfall har inget mer att tillägga i detta ärendet.

Kommentar: Noterat.

2.1.6 Trafikverket

Trafikverket har i samråd med Sjöfartsverket noterat att kommunen beskriver att planen inte bedöms försvåra tillkomsten påtagligt eller utnyttjandet av farlederna och att riksintressena därför inte kommer ta skada av planen. Trafikverket anser att det finns ett motsatsförhållande mellan att tillgodose riksintresse för sjöfart för Furusundsleden med dess sjötrafik och att samtidigt verka för minskad trafik samt lägre hastigheter. Trafikverket anser att kommunen bör tydliggöra sin ståndpunkt i denna fråga.

Trafikverket vill påtala att planering av anläggningar vid och i vattenområden ska ske i samråd med Sjöfartsverket innan anmälan görs till länsstyrelsen eller tillstånd söks hos i mark- och miljödomstolen.

Vidare hänvisar Trafikverket till Sjöfartsverkets yttrande vad gäller riksintressen.

Kommentar: Se svaret till Sjöfartsverket (2.1.3).

2.2 Regionala aktörer

2.2.1 Region Stockholm, tillväxt- och regionplanenämnden

Bebyggelsestruktur

Region Stockholm är positiv till att koncentrera planens tillkommande bebyggelse till redan bebyggda områden, vilket ligger i linje med RUFSS 2050 och det regionala ställningstagandet om att hålla ihop bebyggelsen och utveckla attraktiva och livskraftiga miljöer. Regionen ser positivt på att markanvändningskartan har blivit tydligare och att kommunen har förtydligat att ny bebyggelse främst avses tillkomma i serviceorterna Roslags-Kulla och Mellansjö, samt på kärnön Ingmarsö och Linanäs. Regionen anser däremot att ny bebyggelse i första hand främst ska tillkomma i serviceorterna och på kärnön. När det gäller tillkommande bebyggelseutveckling i andra lägen på landsbygd och i skärgård kan det skapa ökad attraktivitet, men samtidigt medföra ökade förväntningar på samhällsinsatser.

Planen berör i sin helhet ett område som i stort ligger utanför den utpekade prioriterade bebyggelsestrukturen. Regionen lyfter att bebyggelseutveckling av omfattande karaktär bör lokaliseras till områden med bättre regional tillgänglighet för att nå RUFSS 2050:s mål om att 95 procent av all ny bebyggelse ska tillkomma i länets relativt sett mest tillgängliga lägen. Planen redovisar befolkningsprognoser i olika delområden fram till år 2030 men det framgår inte tydligt i vilken omfattning Österåkers kommun

planerar för bebyggelseutveckling, samt hur stor del av kommunens bostadsmål som prognostiseras att tillgodoses inom planen. Detta anser regionen gör det svårt att bedöma om planen i sin helhet går i linje med RUFSS 2050 liksom planens bidrag till regional måluppfyllelse. Region Stockholm anser att detta med fördel kan förtydligas. Regionen vill understryka att de stöttar kommunernas ambitioner att öka antalet bostäder på kärnöarna i skärgården.

Planen innehåller serviceorterna Roslags-Kulla och Ljusterö (Mellansjö) som är utpekade enligt RUFSS 2050, vilket innebär att orterna har potential att förse omgivningen med viss service. Region Stockholm anser att det i planen kan förtydligas vilket typ av kommersiell service som finns tillgänglig i serviceorterna och hur den kan utvecklas, exempelvis kan livsmedelsbutiker läggas till i kartan för näringsliv och service.

Region Stockholm ser positivt på att kommunen har tydliggjort planens koppling till Landsbygds- och skärgårdsstrategin för Stockholmsregionen, men anser att kommunen med fördel skulle kunna lägga till Stockholms läns livsmedelsstrategi som en planeringsförutsättning. Strategin lyfter vikten av god kunskap om värdering av jordbruksmark och livsmedelsproduktion, samt innehåller mål om att produktion och utbud av lokalt producerade råvaror ska ges förutsättningar att öka.

Kommentar:

Bebyggelseutvecklingen inom planen bedöms inte vara av omfattande karaktär och kommunen anser därmed att planen går i linje med RUFSS 2050. Kommunens bebyggelseutveckling sker till största del utanför planområdet. Tydligare skrivningar om framtida bebyggelseutveckling i kust och skärgården har tillkommit i det tematiska tillägget för att tydliggöra omfattningen.

Linanäs är till skillnad mot övriga lokala knutpunkter inte utpekad i RUFSS, varken som serviceort eller kärnö. Kommunen anser att även Linanäs har goda förutsättningar att utvecklas till en lokal knutpunkt med tillgång till kollektivtrafik, service och bostäder och därmed utgöra en serviceort precis som Mellansjö och Roslags-kulla. Ett planprogram planeras tas fram för Linanäs/Laggarsvik som närmare kommer utreda hur området kan utvecklas.

En hänvisning till Stockholms läns livsmedelsstrategi har tillkommit i planeringsunderlaget i bilaga 2.

Förutsättningar för befintlig och planerad kollektivtrafik

Region Stockholm ser positivt på att tillkommande bebyggelse lokaliseras i anslutning till befintliga kollektivtrafiklägen. Regionen konstaterar att det till granskningen har adderats förslag på områden för ökad turtäthet. De platser som föreslås är Dyvik,

Ingmarsö, Linanäs, Ljusterö, Mellansjö, Roslags-Kulla, Åsättra och Östanå. Utpekade platser för ökad turtäthet korrelerar till viss del med utpekade platser för tillkommande bebyggelse vilket medför att resandeunderlaget kan antas öka. Förutsättningarna för ökad turtäthet behöver utredas vidare. Region Stockholm ser gärna en fortsatt dialog om förutsättningar för kollektivtrafiken inom Österåkers kommuns kust- och skärgårdsområden.

Kommentar: Noterat. Österåker ser positivt på fortsatt dialog.

Hållbart resande

Regionen lyfter att en förutsättning för hållbart resande och ökad användning av kollektivtrafiken är smidiga byten mellan olika trafikslag. Region Stockholm ser att Österåkers kommun kan föra ett utförligare resonemang där resan som helhet beaktas.

Region Stockholm ser positivt på att kommunen har lagt till en planeringsriktlinje om att planen ska verka för en utbyggd laddinfrastruktur vilket ligger i linje med RUFSS 2050s regionala prioritering om att öka de eldrivna person- och varutransporterna.

Kommentar:

Kommunen avser att skapa förutsättningar för att möjliggöra ett hållbart resande inom, samt till och från, kommunens kust och skärgård, vilket

framgår av utvecklingsstrategin. Genom att stärka de lokala knutpunkterna och transportsambanden, på såväl land som vatten, kommer skärgården bli mer tillgänglig för alla samt stärka tillgängligheten till regionen. Det tematiska tillägget föreslår ett nytt transportsamband mellan Österskär och Linanäs, samt en utveckling av Åsättra brygga, vilket bidrar till smidigare byten mellan olika trafikslag och möjlighet till kortare resvägar.

Genom att fokusera nya bostäder och service till de lokala knutpunkterna, främst inom befintliga strukturer, ökar underlaget för kollektivtrafiken. Det möjliggör för en ökad andel kollektiva resor och därigenom ökar även möjligheterna till kortare sträckor med personbil. För kollektivtrafiksresenärer inom planområdet krävs i många fall enbart ett byte i centrala Åkersberga för att nå Stockholms city. Vidare avser det tematiska tillägget att främja möjligheten till användande av fler eldrivna fordon med mindre klimatpåverkan.

Vidare ska kommunen verka för ett utvecklat och säkert lokalt gång- och cykelvägnät. Kommunen deltar i Trafikverkets åtgärdsvalsstudie för Ljusterö. Där ska bland annat möjligheterna att utveckla gång- och cykelvägar utredas för Ljusterö, vilket kan möjliggöra för fler att gå och cykla.

Sjötrafik

Region Stockholm ser positivt på att planen har uppdaterats med en skrivning om att vidare utredning

ska genomföras gällande förhållandena för sjötrafiken i Österskär och Åsättra. Region Stockholm ser ett behov av att planen förtydligas med resonemang gällande sjöförhållanden och farledens förutsättningar, som exempelvis djup- och bottenförhållanden.

Kommentar:

Kommunen kommer att utreda dessa frågor i ett senare skede och redovisar därav inte detta i det tematiska tillägget.

Mellankommunal samordning

Region Stockholm vill understryka vikten av att det på landsbygden och i skärgården är särskilt viktigt med en välutvecklad mellankommunal samordning och samverkan mellan kommuner. Region Stockholm vill återigen lyfta att ett resonemang om hur mellankommunal samordning kan stärka genomförandet av planen med fördel kan läggas till.

Kommentar:

Exempel på frågor som kommunen med fördel kan samordna med grannkommunerna vid behov har tydliggjorts i det tematiska tillägget; transport, skola och förskola, vattenkvaliteten för gemensamma vattenförekomster, besöksnäring och beredskapsfrågor. Vidare har grannkommuners närliggande kuststräckor, kärnöar och övriga öar tillkommit i intressekartan för transport och mobilitet, för att tydligare visa på kopplingarna och närheten till dessa.

Vatten och avlopp

Österåkers kommun har ett centralt läge i regionen med goda utvecklingsmöjligheter samtidigt som kommunens bebyggelsestruktur utgör en utmaning ur flera olika aspekter. För att uppnå god ekologisk status i kommunens vatten lyfter Regionen att utbyggnaden av VA-systemet måste ske betydligt snabbare än vad som nu planeras. Tillräcklig effekt på berörda vatten måste vara uppnådd 2033 (egentligen 2027). Härvid måste beaktas att Mälaren riskerar att försvinna som huvudvattentäkt redan runt 2050 (senast 2090) och kommunen måste tillsammans med regionen ta fram en ny huvudvattentäkt - sannolikt Vättern - och nu skydda dess vatten.

I mellan- och ytterskärgården bör vattentillgången säkras med gemensamma avsaltningssystem och avloppsvattenreningen måste också ske gemensamt med lämpliga geografiska avgränsningar. Av bland annat detta skäl bör en fördjupad analys göras av möjlig bebyggelseutveckling på Ljusterö med omland som tydligt anger var bebyggelse inte ska ske.

Kommentar:

Kommunen följer och bevakar dessa frågor genom det kommunala VA-bolaget Roslagsvatten som är medlemmar i Norrvatten och kommer delta i de aktiviteter som krävs.

Det tematiska tillägget pekar ut var bebyggelse främst avses tillkomma samt beskriver var utveckling av övrig bebyggelse kan vara lämpligt, i första hand inom befintliga strukturer där VA finns eller planeras. Med dessa ställningstaganden framgår det samtidigt var bebyggelse ej avses tillkomma i första hand.

Avsaltning av havsvatten kan vara ett alternativ vid behov i strandnära lägen, vilket framgår av kommunens VA-plan.

2.2.2 Norrvatten

Norrvatten uppskattar att det tematiska tillägget tar ett ambitiöst grepp om hållbarhetsaspekter i Österåker kommun och kopplar an till agenda 2030 hållbarhetsmål.

Norrvattens yttrande avseende hållbar vattenförbrukning:

- Översiktsplanen bör ha en inriktning så att kommande exploatering är både vatten och klimatsmart.
- Åtgärdstakten för att minimera läckage av dricksvatten bör hållas hög på kommunens ledningsnät och är viktigt för att uppnå en hållbar dricksvattenförbrukning.
- Riktlinjer för hållbar dricksvattenförbrukning bör följas upp med aktiviteter och en

handlingsplan tas fram, vilket med fördel kan lyftas inom översiktsplanen.

- Tillgång till och planerat bruk av tekniskt vatten kan vara en del av handlingsplanen.
- Skapa incitament för fastighetsägare att installera tankar för att samla regnvatten för bevattningsbehov vid nybyggnation.

Norrvatten har huvudledningar inom planområdet. Att placera byggnader i närheten av Norrvattens huvudledningar innebär en risk. Vid ett ledningsbrott kan stora vattenmängder komma att strömma ut med avsevärd kraft. Av säkerhetsskäl bör därför inga byggnader anläggas inom 10 m från huvudvattenledning, utan att behovet av skadebyggande åtgärder utreds.

När projektering påbörjas av kommande anläggningar, vägar och byggnader mm inom eller intill ledningsrättsområdet, skall Norrvatten kontaktas. Generellt gäller att huvudvattenledningar ej får utsättas för vibrationer eller belastningar av arbetsmaskiner och transportfordon utan att förstärkningsåtgärder vidtas för ledningen.

Förändring genom uppfyllnad eller nedschaktning av nuvarande markprofil får ej ske utan Norrvattens godkännande.

För arbeten som berör huvudvattenledningen enligt ovan erfordras avtal med Norrvatten om utförandet samt ett godkännande av bygghandlingar och ritningar.

Kommentar:

Kommunen noterar Norrvattens synpunkter avseende hållbar vattenförbrukning och tar med sig synpunkterna inför efterföljande planering. Norrvatten kommer kontaktas i efterföljande planering vid utveckling av platser där huvudvattenledningar kan beröras.

Se även kommunens svar till Regionen under rubriken Vatten och avlopp.

2.2.3 Storstockholms Brandförsvår (SSBF)

Hantering av olycksrisker

SSBF vidmakthåller tidigare synpunkter om att det bör förtydligas hur och i vilken omfattning risker för olyckor har beaktats vid till exempel val av utvecklingsområden för att göra inriktningarna mer transparenta och lättare att följa i de fortsatta processerna.

Det tematiska tillägget utgör ett strategiskt viktigt underlag för den fysiska planeringen, där riskhantering och förebyggande av olyckor är en central del. Strategiska åtgärder i tidiga skeden ger som regel både en bättre helhetslösning, billigare totalkostnad och en snabbare och enklare plan- och genomförandeprocess. Likt Länsstyrelsens synpunkter på kommunens ÖP, vill SSBF betona vikten av tidigare ställningstagande runt riskbilden i kommunen kopplat till framtida utvecklingsområden. Då den nuvarande

riskbeskrivningen i ÖP är på en övergripande nivå, är det av än större vikt att detta nästa steg specificerar de riskfrågor som är aktuella och kan påverka framtida exploatering i kust- och skärgårdsdelarna av kommunen. Ett förtydligande av beaktade risker i TÖP kan användas som underlag för framtida, och mer detaljerade, planarbeten. Ett sådant förfarande underlättar och snabbar på framtida planarbeten, likriktar dem, och ser till att planering inte görs i områden där riskbilden kan äventyra projektens genomförbarhet.

Kommentar:

I det tematiska tillägget framgår att tillgänglighet, åtkomlighet och uppställningsplatser för utryckningsfordon ska beaktas vid detaljplanläggning och i bygglovsskedet. Övergripande skrivningar har tillkommit kopplat till hantering av olycksrisker som lyfter att tillgången till räddningstjänst måste beaktas i efterföljande planering och vid bygglov. Framkomligheten för räddningstjänsten ser olika ut inom planområdet då öarna saknar fast vägförbindelse, vilket måste beaktas i efterföljande planering.

Möjlighet till räddningsinsatser

Kopplat till insats för räddningstjänsten har kommunen gjort ett tillägg i granskningshandlingen; *"Vid detaljplanläggning och i bygglovsskedet ska tillgången till brandvatten samt tillgänglighet, åtkomlighet och uppställningsplatser för utryckningsfordon beaktas"*. SSBF ser positivt på detta tillägg, men anser att

frågan kopplat till räddningstjänst, möjlighet till insats, utrymning och brandvatten är av stor vikt för aktuellt område. SSBF:s möjlighet att genomföra räddningsinsatser utgör en samhällsviktig funktion och är i vissa fall dimensionerande vid projektering av byggnadstekniskt brandskydd enligt PBL. Insatstiderna i kust och skärgårdsområdet är oftast långa. Det ställer högre krav på det byggnadstekniska skyddet och i visst avseende även på den enskildes förmåga.

I diagram för befolkningsutveckling kan utläsas att andelen äldre förväntas öka för i stort sätt hela TÖP:ens område, framförallt kategorin 80+. Äldre utgör en av de riskgrupper som särskilt lyfts fram i SSBF:s handlingsprogram. Äldre är en tydlig riskgrupp för att omkomma och skadas allvarligt vid bränder och i många andra olyckor. En högre andel äldre som bor hemma indikerar att SSBF kan komma att behöva hantera ett större antal allvarliga bränder och andra olyckor där personer har en nedsatt förmåga. SSBF vill redan i detta skede lyfta frågan, så att kommunen är redo att möta samhällsutvecklingen i framtida planering, exempelvis så att bebyggelsen anpassas så att en nedsatt förmåga inte påverkar den boendes möjlighet att sätta sig själv i säkerhet.

Brandvatten

Vid fortsatt exploatering och utbyggnad av Österåkers kommun vill SSBF uppmärksamma kommunen på att brandvattenförsörjningen behöver ses

över, det är kritiskt att ett helhetsgrepp för brandvattenförsörjningen tas och inte beslutas för varje enskilt projekt. Brandvattenförsörjning kan exempelvis ses över- och kopplas till den tekniska försörjningen av vatten och avlopp enligt VA-planen.

Vid planering av ny bebyggelse behöver det tas hänsyn till tillgång på brandvatten. Österåkers kommun har genom avtal möjlighet att använda sig av alternativsystem för brandvattenförsörjning vid mindre bostadsbebyggelse. Alternativsystem för brandvattenförsörjning är dock en sämre lösning än konventionellt system för brandvatten då det är mindre robust och det finns en risk att insatser blir fördröjda. SSBF rekommenderar att kommunen använder sig av konventionellt system för brandvatten i så stor utsträckning som möjligt för att underlätta och effektivisera räddningsinsatser.

Kommentar: Noterat. Möjligheter till olika typer av räddningsinsatser kommer hanteras i efterföljande planering och vid inkommande lovärenden, vilket framgår av det tematiska tillägget. Se även föregående svar.

2.3 Kommuner

2.3.1 Norrtälje kommun

Norrtälje kommun anser att granskningsförslaget på ett tillfredställande sätt beskriver hur Österåkers kust och skärgård bör utvecklas på lång sikt.

Bebyggelseutveckling

Norrtälje kommun ser positivt på att utveckling i Österåkers kust och skärgård fokuseras till knutpunkter med närhet till kollektivtrafik och service samt att bebyggelseutvecklingen ska ske varsamt med stor lyhördhet för miljöernas naturvärden, kulturhistoria och platsernas identitet. Detta möjliggör en hållbar bebyggelseutveckling i kust och skärgården i linje med RUF 2050.

Infrastruktur och mobilitet på land och vatten

Norrtälje kommun ser positivt på att Österåker verkar för en funktionell och attraktiv kollektivtrafik i kust och skärgård. Norrtälje kommun vill gärna att fortsatt utveckling av kollektivtrafikförbindelserna på vatten kopplas till befintliga och planerade replipunkter i Norrtälje kommun för att ytterligare sammanbinda kommunerna med varandra samt med övriga regionen.

Både Österåkers kommun och Norrtälje kommun har planer på utveckling längs med riksväg 276 som sammanbinder Åkersberga och Norrtälje stad, samt flera tätorter längs med sträckan och kopplingar till andra delar av kommunerna. Kommunerna, i samverkan med Trafikverket, bör arbeta gemensamt för en förbättrad framkomlighet på väg 276, ökad turtäthet i kollektivtrafiken samt utveckling av gång- och cykelstråk längs sträckan för att möta den framtida trafikallsträngen.

Teknisk försörjning

Norrtälje kommun delar utmaningarna med utvecklingen i kustnära områden och skärgården med hänsyn till teknisk försörjning; dricksvatten, allmänt vatten och avlopp, avfallshantering, elförsörjning och bredbandsutbyggnad (fiber).

Österåkers kommun och Norrtälje kommun bör gemensamt inventera behoven i gränstrakten mellan kommunerna på land samt på öar nära kommungränsen. Detta för att tillsammans planera vidare utbyggnad och utveckling av teknisk försörjning för att förbättra möjligheterna att bo, leva, besöka och verka i dessa delar av båda kommunerna.

Övrig kommunal verksamhet och service

Likt utmaningar med teknisk försörjning finns också utmaningar med övrig kommunal verksamhet och service, såsom förskola, skola, äldreboende och vård. Här bör kommunerna också analysera behov och utmaningar gemensamt för att vid behov hitta kommunöverskridande lösningar.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Norrtälje kommun uppskattar den mellankommunala samverkan kopplad till vattenvård som sker i Åkerströmmens avrinningsområde. Detta ger goda förutsättningar för att i framtiden också samarbeta i andra avrinningsområden såsom Loån eller i kustvattenförekomster.

Friluftsliv, grönstruktur och kulturmiljö

Norrtälje kommun anser att det tematiska tillägget har tagit hänsyn till dessa värden på ett bra sätt i föreslagen utveckling samt planeringsriktlinjer.

Kommentar:

Exempel på frågor som kommunen med fördel kan samordna med grannkommunerna vid behov, vilka har tydliggjorts i det tematiska tillägget, är; transport, skola och förskola, vattenkvaliteten för gemensamma vattenförekomster, besöksnäring och beredskapsfrågor. Vidare har grannkommuners närliggande kuststräckor, kärnöar och övriga öar tillkommit i intressekartan för transport och mobilitet, för att tydligare visa på kopplingarna och närheten.

Österåker ser positivt på ett fortsatt bra samarbete med Norrtälje avseende gemensamma frågor och utmaningar som båda kommunerna arbetar med.

2.3.2 Vaxholms stad

Transportinfrastruktur och trafikförsörjning

Vaxholm anser att Österåker har svarat bra på de olika remissinstansernas synpunkter, och har inget nytt att tillägga.

Kommentar: Noterat.

Ekologiska spridningssamband

I avsnittet Kultur- och naturmiljö finns riktlinjer som berör vandringshinder för fisk. Vaxholm anser att det skulle behöva förtydligas då den är uttryckt på ett sätt som ger intryck av att planen avser alla kommunens vattenförekomster oavsett deras närhet till kusten.

Vaxholm tycker att det är positivt att planen uppmärksammar att det finns höga naturvärden i vissa grunda skyddade vikar och havsmynnande vattendrag, och hoppas att planen efterföljs av ett vidare arbete med att skydda områden där det är nödvändigt.

Kommentar:

Det tematiska tillägget avgränsar sig till kommunens kust och skärgård och innehåller riktlinjer kopplat till vattenförekomster inom planområdet. Att även trummor kan utgöra vandringshinder för fisk har tillkommit.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten

I planförslaget nämns att samråd ska ske med omkringliggande kommuner när gemensam vattenförekomst påverkas av exploatering eller verksamhetsutveckling, men det saknas närmare avgränsning av vilka områden som avses. Vaxholm undrar om det gäller exempelvis i direkt anslutning till vattenförekomst eller även längre in mot land. Vidare under

de om även påverkan på vattendrag som mynnar ut i gemensamma förekomster inkluderas?

I planen beskrivs de olika kustvattenförekomsterna endast översiktligt, och Vaxholm tycker det är svårt att av plankartorna tolka hur planförslaget kan komma att påverka en viss vattenförekomst. För att underlätta kopplingen mellan planerad markanvändning i kommunens skärgårdsområden och den vidare planeringen med lokala åtgärdsplaner anser de att kustvattenförekomsterna bör uppmärksammas i plankartor. Vidare vore det lämpligt att även inkludera vattenförekomsternas avrinningsområden i någon av planförslagets kartor.

Vaxholm anser vidare att riktlinjerna för att minska övergödning och läckage av andra miljögifter behöver förtydligas för att minska risken för att det ska uppstå målkonflikter mellan exempelvis marina näringar och MKN för vatten som i senare skeden kan vara svåra att lösa.

Kommentar:

Kommunen är medveten om påverkan på gemensamma vattenförekomster och ser positivt på samverkan kring dessa. Omfattningen och placeringen av exploatering eller verksamhetsutveckling har betydelse för bedömningen av behovet av samråd. En bedömning av behovet behöver göras i det enskilda

fallet och kan inte specificeras ytterligare i det tematiska tillägget.

Kommunens lokala åtgärdsprogram (LÅP) och länsstyrelsens vatteninformationssystem (VISS) redovisar kommunens vattenförekomster och avrinningsområden. Eftersom att avrinningsområden sträcker sig utanför avgränsningen för det tematiska tillägget hänvisar kommunen till LÅP där avrinningsområden redovisas i sin helhet.

Vidare hanterar LÅP frågor om bland annat övergödning samt föroreningar. Pågående revidering av VA-planen hanterar frågor kopplade till enskilda avlopp.

Kartor

Vaxholm anser att markanvändningen Halvtät bebyggelse med fördel kan göras lättare att hitta i plankartorna med hjälp av en mer distinkt färg. Vidare lyfter de att rubriken för Intressekarta vattenmiljö inte verkar överensstämma med det som presenteras i kartan med tanke på att så mycket av det som uppmärksammas även gäller naturvärden på land.

Kommentar:

Eftersom att det tematiska tillägget ska läsas tillsammans med översiktsplanen används samma färger för markanvändningen i plankartorna. Redovisade

värden i intressekartan visar bara naturvärden för kustvatten.

Österåker ser positivt på ett fortsatt bra samarbete med Vaxholm avseende gemensamma frågor och utmaningar som båda kommunerna arbetar med.

2.3.3 Vallentuna kommun

Vallentuna kommun har beslutat att inte yttra sig.

Kommentar: Noterat.

2.4 Föreningar, organisationer och företag

2.4.1 Naturskyddsföreningen Österåker (NFÖ)

Naturskyddsföreningen noterar att många synpunkter i samrådshandlingarna har hörtsammats. Tillägget har förbättrats i många avseenden.

Planeringsunderlag - bilaga 3

I punkt 17:3 (kommunal nivå) hänvisar man till tidigare kommunala miljömål satta 2016. NFÖ anser att kommunen bör hänvisa till det nya Klimat- och miljöprogrammet som antogs 7 mars 2022.

Kommentar:

En hänvisning till kommunens nya klimat- och miljöprogram har lagts till i planeringsunderlaget i bilaga 3.

Turism och Friluftsliv

Naturum

NFÖ ser positivt på att Finnhamn föreslås utvecklas som särskild nod för turismen och friluftslivet. En etablering av ett naturum, ett forum för att synliggöra och öka kunskapen om skärgårdens särpräglade och värdefulla natur ser de som något väldigt spännande och inte minst viktigt för den skärgårdskommun som Österåker vill etablera sig som.

"Naturum ska vara en rolig plats att besöka och en rik kunskapskälla för besökaren" står det skrivet på Naturvårdsverkets hemsida. NFÖ hoppas att den meningen inspirerar kommunen att genomföra en etablering i Finnhamn, Norra Lagnö eller på annat lämpligt ställe i skärgården. Tillgänglighetsanpassning som ett naturum medför, ser NFÖ som väldigt positivt då allas rätt att få vistas i naturen beaktas.

I och med att Österåkers kommun kallar sig för en Skärgårdskommun föreslår NFÖ en skärgårdsansvarig anställd som ansvarar för guidning och bevakning av djur- och växtlivet med fördel i samarbete med ett naturum. De önskar även se ett fördjupat kommunalt samarbete med Skärgårdsstiftelsen.

Badplatser

Naturskyddsföreningen ser gärna att det tillkommer fler badplatser för friluftslivet. Ljusterö besöks på sommaren av ett stort antal sommargäster och tillfälliga gäster och då är två kommunala badplatser för lite. De föreslår att viken i närheten av Munktorps gård åter bli en lättillgänglig badplats.

Kommentar:

Kommunen äger inte marken i den vik som föreslås av Naturskyddsföreningen och har därmed ingen rådighet över den. De två nya kommunala badplatserna som föreslås i det tematiska tillägget ligger på kommunal mark på Ljusterö. Kommunen noterar övriga synpunkter.

Teknisk försörjning

Avfallshantering

Naturskyddsföreningen påtalar att det är av yttersta vikt att det rörliga friluftslivets avfallshantering fungerar och är utspridd. NFÖ utgår ifrån att de idag stängda sopstationerna (t.ex. Åsättra och Östanå färjeläge) öppnas igen och hänvisar till det tematiska tilläggets planeringsriktlinjer. Vidare utgår de ifrån att gröna entreér ingår i hanteringen av det rörliga friluftslivets avfall.

Kommentar:

Sopmajan är till för det rörliga friluftslivets behov av avfallshantering vid utflykter och fritidsaktiviteter. Flera sopmajor har varit tvungna att stänga då de har fyllts med hushållsopor. Behovet av att hantera det rörliga friluftslivets avfall är av stor vikt vid utveckling och fler sopmajor kan därmed tillkomma. I kommunens avfallsplan från 2020 redovisas mål och tillhörande handlingsplan för hur kommunen ska arbeta med avfallsfrågor fram till år 2030.

Förnybara energikällor

I planförslaget framgår att kommunen ska främja förnybara energikällor med avsikten att det senare ska genomföras exempelvis i form av vindkraftverk. NFÖ anser att kommunen skyndsamt ska ta sitt kommunansvar i den nödvändiga och brådskande utbyggnaden av sol- och vindkraft så att Sverige klarar omställningen till fossilfri och förnybar energi.

Kommentar:

Det tematiska tillägget föreslår inga platser för utbyggnad av nya vindkraftverk. Kommunen har ingen rådighet över lämpliga mark- eller vattenområden inom planområdet, men ser positivt på inkomna förfrågningar och kommer hantera dessa och bedöma lämpligheten från fall till fall. Vid etablering av fler vindkraftverk finns underlag i form av kommunens vindkraftutredning från 2009, där förutsättningar för en sådan utveckling har studerats.

Strandskyddet och värdefulla vattenområden

Naturskyddsföreningens oro kvarstår gällande en ny utredning som kan innebära att strandskyddet försvagas. De menar att det vore förödande för vattenlevande organismer som är helt beroende av orörda strandnära livsmiljöer - bland annat fungerar de grunda vikarna som barnkammare åt fiskar. Stränder runt hav och sjöar är viktiga för den biologiska mångfalden. NFÖ vill att kommunen håller kvar vid strandskyddet som det står i 7 kap. 13§ respektive 15§ miljöbalken och värnar strandskyddet.

Naturskyddsföreningen vill värna lek- och uppväxtplatser för att skapa förutsättningar för kustnära fiske. Vid exploatering anser Naturskyddsföreningen att hänsyn ska tas till områden med höga biologiska värden. Med tanke på den svåra belägenheten för det marina livet, så behöver reproduktionslokaler skyddas så långt det är möjligt. Därav är strandskyddfrågan av yttersta vikt. NFÖ anser att kommunen i framtiden strikt ska följa den skrivning som finns kring skyddade områden i avsnittet Kultur och Naturmiljö, del 4 i Granskningshandlingarna. Planeringsriktlinjerna är relevanta och NFÖ förutsätter att de följs.

Kommentar:

Det tematiska tillägget med dess planeringsstrategier och riktlinjer kommer vara vägledande och utgöra underlag för efterföljande planering. Genom att främst föreslå utveckling av bostäder

och verksamheter inom befintliga strukturer, kan befintliga värden värnas, såsom allmänhetens tillgång till kusten, kustnära fiske, med mer. Utveckling inom stranskyddat område måste alltid prövas enligt miljöbalken. I det tematiska tillägget beskrivs kortfattat paragrafer ur miljöbalken.

Transport och mobilitet

Naturskyddsföreningen välkomnar den nya planeringsriktlinjen om att kommunen ska verka för en utbyggd laddinfrastruktur samt samverka med berörda aktörer för att möjliggöra utvecklad laddinfrastruktur på strategiska platser såsom gästhamnar, parkeringsplatser och lokala knutpunkter.

Kommentar: Noterat.

Jordbruksmark och Skogsbruket

Naturskyddsföreningen ser positivt på tillägget kring jordbruksmarkens ekonomiska betydelse, bland annat genom planeringsriktlinjeen om att möjliggöra för kombinationsverksamheter kopplat till jord- och skogsbruk. I förslaget till det tematiska tillägget redogörs viljeriktningen om att ett aktivt brukande av skogen ska värnas. Naturskyddsföreningen önskar att kommunen verkar för ett hänsynstagande skogsbruk. Kommunens invånarantal växer och skogsområden behövs för rekreation, för den alltmer hotade biologiska mångfalden och som kolsänkor.

Kommentar: Noterat.

2.4.2 Svinninge marina

Svinninge marina lyfter behovet av flera upptagningsramper för att reducera de långa olämpliga/olagliga transporter av båtar som idag inträffar i kommunen. De föreslår att det i delen *Näringsliv och service* under rubriken *Marina näringar* specificeras så att utveckling exemplifieras med bland annat upptagningsramper med spolplattor, laddningsplatser för eldrivna båtar, laddningsinfrastruktur och utökad båtförvaring på land när båten inte används.

För att läsaren av planen ska kunna få en tydlig bild av tillgången på båtplatser som finns i kommunen föreslår Svinninge marina att det på kartan på sidan 53 förtydligas med cirka antal båtplatser vid varje marina, alternativt att den blå markeringen blir proportionerlig i förhållande till marinornas storlek. Vidare föreslår de ett eget stycke under *Näringsliv och Service* som särskilt belyser hur man ska arbeta för att hitta lösningar för att förvara båtar vintertid. Bristen på plats för vinterförvaring av båtar på land är växande. De lyfter att ökande bruk av förvaring på privata trädgårdar skapar accelererande miljöproblem när båtar bottenbehandlas och motorer servas över ytor som inte är förberedda för att ta hand om miljögifter. Problem med transporter av båtar genom centrum samt visuell förorening när båtar utan bygglov står uppställda i garageuppfarter och trädgårdar stora delar av året förekommer också.

Kommentar:

I del 3, Kust- och skärgårdsutveckling, i det tematiska tillägget ges exempel på vad utveckling av de marina näringarna kan innefatta "*...till exempel laddinfrastruktur för båtar, effektiv båtförvaring på land, upptagningsramper och spolplattor för ett mer hållbart båtliv.*"

I kommunens båtplatsinventering finns mer information om befintliga marinor, bland annat gällande antal båtplatser. Båtplatsinventeringen

finns tillgänglig på kommunens hemsida och utgör planeringsunderlag (bilaga 2).

Kommunen har ingen rådighet över lämplig mark för att peka ut nya platser för vinterförvaring av båtar på land. Kommunen ser dock, precis som Svinninge marina, behov av mer organiserad vinterförvaring.

2.5 Privatpersoner

Vid granskning av förslaget till det tematiska tillägget för kust och slärgård i Österåkers kommun har yttranden från privatpersoner inkommit som på följande sidor finns sammanfattade. Yttrandena presenteras i tabellform och har kategoriserats utifrån det tematiska tilläggets planeringsstrategier. Liksom övriga yttranden finns dessa att ta del av i sin helhet hos Österåkers kommun.

Yttranden från privatpersoner

1. Attraktiva knutpunkter

Inga synpunkter. *Se övriga svar som delvis kan beröra attraktiva knutpunkter.*

Yttranden från privatpersoner

2. Flexibelt och innovativt näringsliv

Inga synpunkter. *Se övriga svar som delvis kan beröra flexibelt och innovativt näringsliv.*

Yttranden från privatpersoner

3. Hållbara och funktionella transportsystem

Bryggorna på södra Ingmarsö och Brottö saknas i kartan över transport och mobilitet.

Waxholmsbåten från Ljusterö mot stan går för sällan. Kopplingen mellan Ljusterö och centrala Åkersberga bör förbättras så att resande från södra Ljusterö inte behöver åka norrut till bilfärjan och sedan söderut mot Åkersberga/Stockholm. Återuppta bilfärjan som förr om åren gick mellan Linanäs och Åkersbergahället.

Då båtar går förhållandevis långsamt bör en så kort sträcka som möjligt väljas för båtförbindelse mellan Ljusterö och fastlandet. Fastlandsbryggan bör ligga i omedelbar anslutning till annan kollektivtrafik och god tillgång till parkeringsplatser för att locka resenärer. Bryggan bör ha goda möjligheter till förtöjning samt tillgång till landström för att kunna agera som start och slutpunkt för fartygen.

Bristande Waxholmsbåttrafik mellan Ljusterö och Värmdö. Förslagsvis kan en koppling mellan Stensvik/Hummelmora på Ljusterö till Lillsved/Boda tillskapas.

Hur kommer det sig att kommunen föreslår en ny brygga vid Österskär och inte vid Margretelund?

Österåker är en skärgårdskommun men saknar god kommunikation ut till skärgården för invånarna.

För att få till bättre vintertrafik krävs att Åsättra hamn muddras för att kunna ta emot isågende fartyg som har större djupgående än fartyg som trafikerar hamnen under övriga året. Det kan även bidra till säkrare manövrering vid vändning av fartyg vid hård vind.

Kommentarer:

Genom att stärka de lokala knutpunkterna och transportsambanden, på såväl land som vatten, kommer skärgården bli mer tillgänglig för alla. Det tematiska tillägget föreslår bland annat att ett nytt transportsamband mellan Linanäs och Österskär utreds, vilket skulle innebära ett mer effektivt och

funktionellt transportsamband mellan kommuncentrum och skärgården. Varför kommunen föreslår Österskär och inte Margretelund beror på att vi måste låta reningsverket vid Margretelund, som byggs om, att disponera området som det nya reningsverket för både Österåker och Vaxholm.

Kommunen har ingen rådighet över sjötrafiken men samverkar med berörda aktörer samt grannkommunerna och framför behov som kan leda till fler och bättre kopplingar inom kommunen, samt till grannkommunerna och övriga regionen.

Trafikverket har meddelat att de från och med våren 2022 utökar turerna mellan Östanå på fastlandet och Ljusterö. Det innebär bland annat att det oftare kommer att vara två färjor i trafik.

Åsättra brygga, kommunens replipunkt, avses stärkas. Samhällsbyggnadsförvaltningen har fått i uppdrag att studera vidare muddring vid Åsättra för att säkra vintertrafiken.

Följande ändring har gjorts i det tematiska tillägget efter granskning:

- Bryggorna på södra Ingmarsö och Brottö som saknades i kartan för transport och mobilitet har lagts till.

Yttranden från privatpersoner

4. Tillgänglig kust och skärgård

Riksintresse för friluftsliv och naturvård är markerat över nästan alla öar i Österåkers kommun och försvårar utveckling av bostäder och bryggor.

Det uttrycks en oro över de grönstråk som är inritade över privatägda fastigheter.

Polygonen för bebyggelse mindre tät på Ingmarsö bör justeras i kartmaterialet så att den bättre anpassas till befintliga naturvärden.

Som boende i en skärgårdskommun räknar många med att få en båtplats på både land och vatten, men blir besvikna då det är svårt.

Kommentarer:

Kommunen vill utveckla en levande kust och skärgård och i den utvecklingen är aktiviteter kopplade till besöksnäringarna en viktig del. Möjligheter att driva verksamheter med exempelvis servering, övernattnig, uthyrning, eller liknande, öppnas

när människor besöker skärgården. Vandringar, cykelturer eller korta utflykter längs Österåkers kust och i skärgården bidrar till dessa möjligheter. För att en sådan utveckling ska bli så hållbar och samordnad som möjligt, vill kommunen i det tematiska tillägget pröva möjligheten att kanalisera besökare till lättillgängliga och orienterbara stråk, istället för att enbart fritt hänvisa till allemansrätten.

I det tematiska tillägget föreslås stråk där kommunen tror att en sådan kanalisering skulle vara viktig. Var stråken skulle kunna gå mer exakt är inte utrett och kartorna bör därav inte tolkas som exakta. Om kommunen väljer att utreda möjligheten till stråk vidare kommer dialoger med berörda markägare föras för att se var det är möjligt att eventuellt vidta åtgärder. Kommunen möjliggör genom utpekandet av stråk enbart för en sådan utveckling, men har inte själva rådighet att vidta åtgärder på privat mark.

Grönstråken har inför antagande justerats så att de har samma sträckning som i översiktsplanen. I kommunens översiktsplan som antogs 2018 finns grönstråken inritade, vilket innebär att det tematiska tillägget inte föreslår något nytt genom utpekandet.

Det tematiska tillägget, tillsammans med översiktsplanen, är vägledande för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, med hänsyn till bland annat utpekade riksintressen.

Kommunen ska visa hur riksintressen avses tillgodoses i den fysiska planeringen, vilket bland annat redogörs i avsnittet *Riksintressen*. Kommunen föreslår viss utveckling inom områden som utgör riksintresse och presenterar ställningstaganden. I de fall någon form av utveckling bedöms vara lämplig inom området för riksintresse bör det ske på ett sådant sätt som inte begränsar eller påverkar riksintresset negativt. Det innebär att viss typ av utveckling kan vara möjlig beroende på dess påverkan på riksintresset, vilket måste bedömas utifrån förutsättningarna från fall till fall. Innan beslut tas för exempelvis bygglov måste lämpligheten prövas med hänsyn till riksintresset.

I det tematiska tillägget framgår att det finns en ökad efterfrågan på båtplatser. Många marina företag i kommunen ser möjligheten att utvidga sina verksamheter genom innovativa lösningar och en mer effektiv markanvändning. Trots detta finns det ett ökat ytbehov både på land och i vattnet. Genom en strategisk utveckling kan det marina näringslivet växa på ett hållbart sätt med hänsyn till naturvärden och allemansrättslig tillgänglighet och flera platser för utveckling av marina näringar pekas ut i det tematiska tillägget.

Nedan ges exempel på ändringar i det tematiska tillägget efter granskning.

- Polygonen för bebyggelse mindre tät har reviderats för Ingmarsö.
- Grönstråken har rjusterats så att de har samma sträckning som stråken i översiktsplanen.

Yttranden från privatpersoner

5. Utvecklade destinationer

Utredningen av Ljusterö Huvud bör inte begränsas till enbart friluftsliv. Beskrivningen av utredningsområde friluftsliv ger inte tillräckligt utrymme för att balansera flera intressen på samma plats. Utrymme bör även ges för att utreda möjligheterna till destinationsutveckling, i dialog med markägarna, för att nå flera av målen i bland annat Ljusterö planprogram.

Kommentarer:

Kommunen vill bevara de värden som finns vid Ljusterö huvud, vilket gör att området föreslås utredas som friluftsområde. Kommunen ser att någon form av mindre verksamhet eventuellt skulle kunna tillkomma inom området och därav har ett tillägg gjorts av beskrivningen för utredningsområde friluftsliv i det tematiska tillägget. Möjligheten till utveckling är dock något som behöver utredas vidare med hänsyn till befintliga värden som inte får påverkas negativt.

Följande ändring har gjorts i det tematiska tillägget efter granskning:

- Tillägg till beskrivningen av Utredningsområde friluftsliv: "Mindre verksamhet för besöksnäring kan prövas där befintliga värden beaktas".

Yttranden från privatpersoner

6. Hållbara livsmiljöer

Sjön Stor-Kastet har fel naturvärdesklassning i kartan. Det ska vara högsta naturvärde.

Det är färre bosatta på Örsö idag jämfört med för 30 år sedan. Strandskyddet och det fria fisket hindrar byggnation av bryggor på privata fastigheter samtidigt om det rörliga friluftslivet hindrar styckning av privata fastigheter. Var ska de som vill kunna utveckla och bo?

Det framgår att möjligheten att bedriva djurhållning i ytterskärgården skall värnas. Det borde vara mer relevant att påpeka det i mellanskärgården. Det förekommer redan för Husarö med omgivande öar från Idholmens Gård på Finnhamn. Vill kommunen värna det?

Kommentarer:

Kommunen vill verka för en hållbar utveckling som bidrar till en levande kust och skärgård. Oavsett omfattning eller geografisk plats för planerad utveckling, behöver förutsättningarna studeras närmare för att lämpligheten av platsen ska kunna bedömas. Utvecklingen behöver ta hänsyn till många frågor, exempelvis; framkomlighet, service, natur- och kulturvärden, skydd enligt lag, riksintressen, befintliga bebyggelsestrukturer, risker, klimatpåverkan, med mera. Förutsättningarna för utveckling av vissa platser är därav bättre än andra där fokus exempelvis bör vara att bevara befintliga värden och värna allmänhetens tillgång. Prövningar görs från fall till fall.

Kommunen vill värna djurhållningen i såväl ytter-skärgården som mellanskärgården. I det tematiska tillägget framgår att Brottö föreslås stärkas som kulturresevat med ett levande jordbruk med djurhållning. Vidare framgår att utformningen av det föreslagna kulturmiljöstråket på Ingmarsö ska ske på så sätt att möjligheten att bedriva fortsatt verksamhet, i form av jordbruk med djurhållning inte riskeras.

Följande ändringar har gjorts av det tematiska tillägget efter granskning:

- Naturvärdesklassen för Stor-Kastet har ändrats till högsta naturvärde, enligt gällande klassning.

Yttranden från privatpersoner

7. Hållbar teknisk infrastruktur

För att förbättra och utöka trafiken till och från Åsättra brygga, och samtidigt minska miljöpåverkan, så krävs möjlighet till bunkring av bränsle, tömning av septik, påfyllning av färskvatten samt landström till fartygen inom kommunen.

Kommentar:

Replipunkten Åsättra brygga på Ljusterö föreslås fortsätta utvecklas avseende bland annat framkomlighet och tillgänglighet, samtidigt som hänsyn ska tas till bland annat miljöpåverkan. Möjlighet till bunkring och tömning finns att tillgå inom kommunen idag, dock inte på en och samma plats, och kan komma att utvecklas i framtiden. I det tematiska tillägget framgår att ytor för bland annat bunkring och omlastning behöver ses över i samband med utveckling av Åsättra brygga. Denna utveckling kommer att utredas vidare i efterföljande planering där det kommer specificeras mer exakt vad som bör utvecklas samt placering och omfattning. Att få till hållbar teknisk infrastruktur i samband med föreslagen utveckling av Åsättra brygga är av stor vikt.

Yttranden från privatpersoner

8. Samverkan

Det finns en förhoppning och önskan om att det fortsatta arbetet med genomförandet av planen sker i samråd med skärgårdsbor, den marina näringen, turismnäring samt övriga berörda.

Kommentar:

Det stora engagemang och den kunskap som finns hos invånare och verksamma bidrar till möjliggörandet av en hållbar utveckling av kommunens kust och skärgård. Samverkan är en viktig del, och till stor del en förutsättning, för genomförandet av det tematiska tillägget. Planen pekar ut var förutsättningar bedöms finnas för olika typer av utveckling, eller var nuvarande markanvändning avses bevaras. Samverkan, initiativ och engagemang från såväl kommunen som privatpersoner krävs för att nå framtidsbilden för år 2040.

